Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

STH IKC Florence Nightingale

Kwaliteitsonderzoek

voorschoolse educatie

Datum vaststelling: 6 september 2019

Samenvatting

Kinderopvangorganisatie: Kern

LRK-nummer: 243653943

Totaal aantal doelgroeppeuters: 7

Samenvatting
De inspectie heeft op 27 juni 2019 een onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de voorschoolse educatie op het speeltaalhuis in het IKC Florence Nightingale. Voorschoolse educatie wil zeggen dat er extra aandacht is voor peuters die dat nodig hebben, zoals de peuters met een risico op een (taal) achterstand.

De reden voor dit onderzoek is dat wij in 2019 de kwaliteit van de voorschoolse educatie op kinderdagverblijven in Nederland in beeld brengen. Ook onderzoeken we in de groepen 1 en 2 van basisscholen de kwaliteit van de vroegschoolse educatie voor kleuters met een risico op een (taal)achterstand. We noemen dit onderzoek de meting kwaliteit voor- en vroegschoolse educatie 2019. Dit speeltaalhuis maakt deel uit van de steekproef die we hebben getrokken. Deze samenvatting is geschreven voor ouders en andere belangstellenden.

In hoofdstuk drie van dit rapport geven wij een waardering voor de verschillende onderdelen die belangrijk zijn voor voorschoolse educatie. Wij noemen dit standaarden. Per standaard beschrijven we wat goed gaat op het speeltaalhuis en wat nog beter kan.

Wat gaat goed?
De pedagogisch medewerkers werken met een programma waarmee zij de ontwikkeling van de peuters stimuleren op het gebied van taal, rekenen, gedrag en bewegen. De pedagogisch medewerkers gebruiken veel taal zodat de peuters nieuwe (Nederlandse) woorden leren.

De pedagogisch medewerkers houden bij hoe het met een peuter gaat. De pedagogisch medewerkers spelen mee in de hoeken en geven de peuters aandacht in kleine groepjes. De pedagogisch medewerkers gaan op een positieve manier met de peuters om. De sfeer in de groep leidt er af en toe onder dat veel kinderen de taal niet genoeg machtig zijn om hun emoties te uiten.

De pedagogisch medewerkers zorgen er informeel voor dat ouders weten hoe het met hun peuter gaat. In overleg met de ouders dragen zij deze informatie, voordat de peuter vier jaar wordt, over aan de leraar van groep 1 van de basisschool.

De ouders met wie we spraken, geven aan dat zij tevreden zijn over hoe het gaat op het speeltaalhuis en dat hun kind er met plezier naar toe gaat.

Ook volgen de leiding en de pedagogisch medewerkers verschillende scholingen om steeds beter te worden in hun werk.

De leiding van het kinderdagverblijf legt aan de gemeente uit of de voorschoolse educatie op orde is of en aan welke ontwikkelpunten ze werken.

Wat kan beter?
Naast bovenstaande positieve punten zijn er ook punten die beter kunnen.

We zien dat de pedagogisch medewerkers te weinig rekening houden met verschillen in de ontwikkeling van de peuters. Ze maken wel verschil in jongste - en oudste peuters, maar vergeten in te spelen op de specifieke behoefte van peuters, die verder zijn in hun ontwikkeling zijn of achterblijven. Daarnaast blijkt dat de in het beleid toegezegde extra tutortijd (twee keer anderhalf uur per week) voor vve geïndiceerde - en in hun ontwikkeling achterblijvende peuters, sinds januari 2019 door personele problemen niet heeft plaatsgevonden.

Op het kinderdagverblijf is er te weinig aandacht voor de taalrijke inrichting van de ruimte. De thematafel met plaatjes en woorden ontbreekt, waardoor de kinderen niet kunnen experimenteren met echte materialen.

Het afgelopen jaar is het door de vele wisselingen van pedagogisch medewerkers niet gelukt om aan ouders te vertellen hoe het met hun kind gaat aan de hand van de registratielijsten.

De nieuwe leiding van het kinderdagverblijf kan het verhogen van de kwaliteit van de voorschoolse educatie gerichter aanpakken.
De leiding maakt twee jaarlijks samen met het team een plan waarin staat wat goed gaat en wat verbeterd kan worden. Echter er wordt nauwelijks uitvoering aan het plan gegeven.

De leiding van het speeltaalhuis kijkt met peutertoetsen en observaties in hoeverre de peuters zich voldoende hebben ontwikkeld voor ze naar groep 1 van de basisschool gaan. Doordat ze echter geen eigen doelen stelt passend bij de populatie, kan ze niet beoordelen of ze het optimale uit kinderen heeft gehaald.

De leiding en de pedagogisch medewerkers kunnen ondanks de tevredenheidspeiling van uit de stichting ouders intensiever betrekken bij de kwaliteit van het kinderdagverblijf. Ze vragen niet aan ouders hoe zij vinden dat het gaat. Bijvoorbeeld of ze tevreden zijn over de pedagogisch medewerkers en wat ze van de thema's en activiteiten vinden.

Vervolg
We sturen een afschrift van dit rapport naar de gemeente.

Inhoudsopgave

1.	Opzet van het kwaliteitsonderzoek	6
2.	Hoofdconclusie en vervolg	8
3.	Resultaten kwaliteitsonderzoek voorschoolse educatie	9
4.	Reactie van de houder	15

1. Opzet van het kwaliteitsonderzoek

De inspectie van het Onderwijs onderzoekt bij een aantal kinderopvangvoorzieningen met gesubsidieerde voorschoolse educatie en op enkele basisscholen met veel doelgroepkinderen in groep 1 en 2 de educatieve kwaliteit, de resultaten en de kwaliteitszorg van deze locaties. Zo ook op het speeltaalhuis in de IKC Florence Nightingale.

Werkwijze
Wij vormen ons beeld van de kwaliteit door de praktijk van de voorschool te toetsen aan de standaarden uit het Onderzoekskader 2017 Voorschoolse educatie en primair Onderwijs. Wij hebben onderstaande standaarden onderzocht.

Standaarden voor de voorschool	Onderzocht
Ontwikkelingsproces	
OP1 Aanbod	•
OP2 Zicht op ontwikkeling	•
OP3 Pedagogisch-educatief handelen	•
OP6 Samenwerking	•
Resultaten voorschoolse educatie	
OR1 Ontwikkelingsresultaten	•
Kwaliteitszorg en ambitie	
KA1 Kwaliteitszorg	•
KA2 Kwaliteitscultuur	•
KA3 Verantwoording en dialoog	•

Onderzoeksactiviteiten
We hebben observaties uitgevoerd van de pedagogisch-educatieve praktijk in de groep, documenten geanalyseerd, gesprekken gevoerd met ouders, pedagogisch medewerkers en de locatiemanagers. Aan het eind van de onderzoeksdag hebben wij de resultaten van het onderzoek besproken met de locatiemanager en de regiomanager van de kinderopvangorganisatie.

Leeswijzer
In hoofdstuk 2 staan de waarderingen, de conclusie en het vervolgtoezicht. Hoofdstuk 3 gaat verder in op de resultaten van het onderzoek op de onderzochte standaarden. In hoofdstuk 4 is de reactie van de houder op het onderzoek en het rapport opgenomen.

Legenda

Waarderingen zoals ze in de rapportages worden weergegeven:

K Kan beter
V Voldoende
G Goed

2 . Hoofdconclusie en vervolg

In dit hoofdstuk beschrijven we de hoofdconclusie en geven we de afzonderlijke waarderingen weer per standaard op het speeltaalhuis van IKC Florence Nightingale.

Conclusie
We waarderen de kwaliteit van de voorschoolse educatie op als 'kan beter'. Verschillende standaarden zijn voldoende, maar de standaarden Zicht op ontwikkeling, Samenwerking, Resultaten voorschool en Kwaliteitscultuur kunnen beter.

Context
Het speeltaalhuis maakt onderdeel uit van de kinderopvangorganisatie Kern Kinderopvang Zoetermeer. Het centrum bestaat uit 1 groep en biedt opvang aan maximaal 14 kinderen in de leeftijd van 2 – 4 jaar. Het speeltaalhuis is gelegen in de wijk Oosterheem te Zoetermeer en is gevestigd in IKC Florence Nightingale. Op de dag van het onderzoek waren 9 kinderen aanwezig, waarvan 7 doelgroepkinderen. Gemiddeld zitten er in dit speeltaalhuis rond de zeventig procent doelgroepkinderen. Het afgelopen jaar kenmerkt zich door de vele wisselingen van pedagogisch medewerksters. Daarnaast is de locatiemanager ook kortgeleden begonnen. Dit alles is niet bevorderlijk geweest voor de kwaliteit van het speeltaalhuis. Daarnaast is het speeltaalhuis wel onderdeel van het IKC-gebouw, maar van vergaande samenwerking is helaas geen sprake, waardoor er geen doorgaande lijn is in de ontwikkeling van twee tot zes jaar.

Basisvoorwaarden voorschoolse educatie volgens de GGD
De GGD-toezichthouder heeft op 16 april 2018 de basisvoorwaarden voorschoolse educatie onderzocht. Uit dit onderzoek bleek dat de basisvoorwaarden wel tekortkomingen vertoonden, maar dat deze spoedig erna hersteld zijn.

3 . Resultaten kwaliteitsonderzoek voorschoolse educatie

In dit hoofdstuk geven wij per kwaliteitsgebied de waarderingen en de resultaten van het onderzoek op het speeltaalhuis van het IKC Florence Nightingale

3.1. Ontwikkelingsproces

Ontwikkelingsproces	K	V	G
OP1 Aanbod		●	
OP2 Zicht op ontwikkeling	●		
OP3 Pedagogisch-educatief handelen		●	
OP6 Samenwerking	●		

OP1. Aanbod

De standaard aanbod waarderen we als voldoende.

Het aanbod van het speeltaalhuis is gebaseerd op een vve-programma en gericht op de ontwikkeling van taal, rekenen, motoriek en het stimuleren van de sociaal-emotionele ontwikkeling van de peuters. De pedagogisch medewerkers stellen het aanbod in een jaarplan met thema's op. De stichting heeft de thema's voor meerder locaties standaard in week- en dagplanningen met doelen uitgewerkt. Het is de bedoeling dat de medewerkers deze uitgewerkte plannen locatieproef maken. Helaas zijn deze voor deze locatie niet aangepast. Zo zijn de planningen voor de 'tutor' kinderen en de 'pientere kinderen' niet of nauwelijks ingevuld. Het gevaar daarvan is dat kinderen niet het aanbod in de naaste zone van ontwikkeling krijgen, maar mogelijk onder of boven hun niveau.

Daarnaast kunnen de pedagogisch medewerkers de ruimte aantrekkelijker, taliger en uitdagender inrichten. In de inrichting zien we dat er summier aandacht is voor het thema waaraan gewerkt wordt. We missen bij de thematafel levensechte materialen en woorden die passen bij het thema. Met deze echte materialen kunnen de peuters ontdekkingen doen. Wel zijn er voldoende andere spel- en leermaterialen aanwezig.

OP2. Zicht op ontwikkeling

De standaard zicht op ontwikkeling waarderen we als kan beter.

De pedagogisch medewerkers brengen de ontwikkeling van de kinderen voldoende in beeld met behulp van een volgsysteem. Ze gaan na waar de ontwikkeling van een peuter stagneert en wat mogelijke verklaringen zijn. Er zijn vaste afspraken wanneer en hoe vaak de ontwikkeling in kaart wordt gebracht van ieder kind. Eens in de zes weken is er een inhoudelijk gesprek over de kinderen. Zorgen worden gedeeld en in de zorgroute geplaatst. De zorgcoördinator van de stichting bewaakt deze route. Hij adviseert en neemt afspraken op in de zorgroute.

De interne zorgroute zou opgenomen kunnen worden in de week- en dagplanningen. Door de vele personeelswisselingen is er sinds januari 2019 geen planmatige zorg meer verleend in de groep. Het pedagogisch beleidsplan spreekt van twee keer per week anderhalf uur extra aandacht voor leerlingen die achterblijven in hun ontwikkeling. Tijdens de observatie hebben we niet gezien dat de pedagogisch medewerkers de informatie over de ontwikkeling benutten om de voorschoolse educatie af te stemmen op de behoeften van individuele peuters en groepjes peuters. Ook is er geen enkele afstemming tussen de zorg gegeven door bijvoorbeeld de logopedist en de medewerksters van het speeltaalhuis. De locatiemanager is zich hier van bewust en zal vanaf het begin schooljaar 19/20 hier op toezien.

Volgens het beleidsplan bespreken de pedagogisch medewerkers de bevindingen over de ontwikkeling op vaste momenten in het jaar met ouders. Tijdens het onderzoek hebben we gezien dat de medewerkers soms binnen een maand twee observaties doen en daarna pas weer na acht maanden. De tijd tussen de observaties van drie jaar en drie jaar en acht maanden is gezien de ontwikkelingsmogelijkheden wel erg lang. Kinderen kunnen zich in acht maanden enorm ontwikkelen of langdurig stilstaan in hun ontwikkeling. Tijdens het gesprek met de ouders is duidelijk geworden dat de pedagogische medewerkers door de vele personele wisselingen niet alle gesprekken over het observatiesysteem met ouders hebben gevoerd. Een ouder heeft nog geen gesprek gehad, ook al bezoekt het kind het speeltaalhuis al bijna een jaar.

Stichting Kern heeft duidelijke structuren, maar op deze locatie ontbreekt de juiste cultuur. Vele wisselingen in personeel, zelfs de locatiemanager is kortgelden begonnen, zorgen dat afspraken niet of nauwelijks zijn na gekomen.

OP3. Pedagogisch-educatief handelen

Tijdens het onderzoek hebben we samen met de observant van de voorschool het pedagogisch-educatief handelen van de pedagogisch medewerkers geobserveerd.

De standaard pedagogisch-educatief handelen waarderen we als voldoende, maar er liggen nog mogelijkheden tot verbetering.

Het pedagogisch handelen van de pedagogisch medewerkers is respectvol. Veel kinderen kunnen hun emoties niet altijd onder woorden brengen, met het gevolg dat er regelmatig kleine incidenten zijn. De medewerkers hebben hier oog voor en lossen deze conflictjes op de goede manier op. Zij doen dit door veelal het gewenste gedrag te benoemen.

Binnen het educatief handelen zien wij dat de pedagogisch medewerkers gericht zijn op taalstimulering. Wel valt op dat de pedagogisch medewerkers veel zelf aan het woord zijn. Zij kunnen meer open vragen stellen en meer stimuleren dat de peuters met elkaar in gesprek zijn. Hiermee stimuleren ze niet alleen de taalontwikkeling maar ook de zelfstandigheid en het probleemoplossend vermogen van de kinderen.

Tijdens de observatie zagen we dat de pedagogisch medewerkers de activiteiten evenwichtig over het dagdeel verdelen en dat de tijd effectief wordt benut.

De pedagogisch medewerkers stemmen de instructies, spelbegeleiding, opdrachten en tijd niet af op de behoeften van groepjes en individuele peuters. Ze verdelen de groep meer in jongste - en oudste peuters. Het speeltaalhuis werkt niet echt opbrengstgericht. De medewerkers verzuimen actief na te gaan of peuters de opdrachten begrijpen en of ze daarmee hun doelen gehaald hebben. Deze gegevens kunnen ze weer gebruiken voor de volgende themaplanning. Van een cyclische structuur van analyseren, doelen stellen, passende educatie bieden, evalueren en bijstellen van het educatieve aanbod is geen sprake. Tot slot zien we dat de pedagogisch medewerkers de peuters weinig tot geen inhoudelijk feedback op hun speel- en leerproces geven.

OP6. Samenwerking

De standaard samenwerking waarderen we als kan beter.

De leiding van het kinderdagverblijf en de pedagogisch medewerkers werken samen met de basisscholen in de buurt door, bij de overdracht, informatie over de doelgroeppeuters uit te wisselen. Er zijn gemeentelijke afspraken over de wijze waarop ze de gegevens van de peuters aanleveren aan de basisschool. Voor de doelgroeppeuters is sprake van een 'warme overdracht' van deze gegevens.

Het speeltaalhuis ziet ouders als partner in het stimuleren van de ontwikkeling van hun kinderen en zij stemt haar ouderbeleid daar op af. De pedagogisch medewerkers betrekken ouders op verschillende manieren bij de ontwikkeling van hun peuter en stimuleren hen om thuis activiteiten te doen. Zij informeren ouders voldoende over het thema, middels de nieuwsbrieven. Daarbij geven ze ook aan welke woorden, liedjes en activiteiten aan bod gaan komen, zodat ouders hier thuis op in kunnen spelen. Sommige thema's worden ook samen met de ouders afgesloten.

Het speeltaalhuis en de basisschool zorgen niet voor een doorgaande leerlijn van voor- naar vroegschoolse educatie. Er is wel een summiere doorgaande lijn in het aanbod. In sommige gevallen wordt de intern begeleider van de Florence Nightingale ingeschakeld, maar het ouderbeleid, de afstemming van het pedagogisch en educatief handelen en de kwaliteitszorg rondom het jonge kind zijn niet op elkaar afgestemd.

Het betrekken van ouders kan een positieve bijdrage leveren aan het effect van de voorschoolse educatie. Er zijn wel contacten met de ouders bij het halen en brengen. Ook zijn er inloopmomenten, waar het de bedoeling is dat ouders en kind samen spelen. Hier is een actieve en sturende rol van de medewerkster beslist noodzakelijk. Daarnaast worden ouders onvoldoende meegenomen in de ontwikkeling van hun kind. De gebruikelijke gesprekken zijn door wisselingen niet of nauwelijks gevoerd.

3.2. Resultaten voorschoolse educatie

Resultaten voorschoolse educatie	K	V	G
OR1 Ontwikkelingsresultaten	●		

OR1. Ontwikkelingsresultaten

De standaard ontwikkelingsresultaten waarderen we als kan beter.

De leiding en de pedagogisch medewerkers stellen geen concrete doelen op de verschillende ontwikkelingsgebieden die passen bij de kenmerken van de kindpopulatie. Het speeltaalhuis weet onvoldoende of de (doelgroep)peuters zonder of met een beperkte achterstand naar groep 1 van de basisschool gaan.

3.3. Kwaliteitszorg en ambitie

Kwaliteitszorg en ambitie	K	V	G
KA1 Kwaliteitszorg		●	
KA2 Kwaliteitscultuur	●		
KA3 Verantwoording en dialoog		●	

KA1. Kwaliteitszorg

De standaard kwaliteitszorg waarderen we als voldoende.

De houder van het speeltaalhuis heeft in haar (pedagogisch) beleidsplan en vve beleid opgeschreven wat ze met de voorschoolse educatie willen bereiken. De houder heeft ook aangegeven hoe zij de kwaliteit van de voorschoolse educatie bewaakt. De GGD houdt hier jaarlijks toezicht op. Daarnaast voert zij een keer in de twee jaar een eigen kwaliteitsscan uit. Aan de hand van de scan maakt zij een verbeterplan. Het is de bedoeling dat dit plan uitgevoerd wordt en dat er elke 6 weken wordt gekeken hoe ver het staat met de verbeteringen. Eén van de speerpunten was het verbeteren van de ouderparticipatie. Uitgezette acties zijn echter door de vele wisselingen niet of nauwelijks consequent uitgevoerd.

Wellicht dat de locatie de ouders ook middels een tevredenheidspeiling kan betrekken bij de evaluatie, om de kwaliteit nog breder te evalueren en tot verbeterpunten te komen.

KA2. Kwaliteitscultuur

De standaard kwaliteitscultuur waarderen we als kan beter.

Er is een grote bereidheid om gezamenlijk de voorschoolse educatie te verbeteren. Tijdens het onderzoek is echter te merken dat de medewerkers en de leiding de afgelopen tijd in de 'overlevingsstand' hebben gestaan. De pedagogisch medewerkers werken niet resultaatgericht, maar zij zijn zich wel bewust van de effecten van hun handelen op de kwaliteit van de educatie en op de ontwikkeling van de peuters. Voorts constateren we dat de taken en verantwoordelijkheden op papier duidelijk zijn belegd, maar dat dit in de praktijk nog duidelijker zichtbaar kan worden. Het vraagt van de leiding sturing, zeker nu in augustus 2019 ook de ervaren medewerker met pensioen gaat.

Stichting Kern heeft wel een opleidingsplan, waarin ook aandacht is voor het (bij)scholen op het gebied van de voor- en vroegschoolse educatie.

KA3. Verantwoording en dialoog

De standaard verantwoording en dialoog waarderen we als voldoende.

De leiding van het speeltaalhuis verantwoordt zich (via de houder) aan de gemeente over het gevoerde beleid ten aanzien van voorschoolse educatie. Het gaat hierbij bijvoorbeeld over het aantal doelgroeppeuters en over het aantal maanden dat zij vve hebben gehad, maar ook over de behaalde resultaten op de peutertoetsen. Uit de gesprekken die we voerden met enkele ouders blijkt dat ze via de nieuwsbrief voldoende informatie ontvangen.

Naast deze positieve punten zien we ook mogelijkheden voor verbetering.

We zien dat het speeltaalhuis geen belanghebbenden (zoals de school) betrekt bij de ontwikkeling van haar beleid.

4 . Reactie van de houder

Hieronder geeft de houder een reactie op de uitkomsten van het onderzoek en geeft de houder aan hoe ze hier mee aan de slag gaat.

Blz. 4 : De leiding en de pedagogisch medewerkers betrekken ouders niet bij de kwaliteit van het speeltaalhuis.

Wat betreft een onderzoek naar de tevredenheid van ouders. Dit wordt door Kern Kinderopvang regelmatig gedaan. En dan voor alle ouders binnen de hele organisatie. Hierin kunnen ouders aangeven wat zij van de opvang vinden.
Ouders hebben informeel ook gesprekken met de pedagogisch medewerkers en daarin worden deze zaken ook besproken.

Blz. 8 Het speeltaalhuis is onderdeel van het IKC gebouw maar van verregaande samenwerking is geen sprake.

Ook al is er op dit moment niet een optimale samenwerking met school, de medewerkers proberen dit zeker te initiëren door regelmatig contact te zoeken met de leerkrachten.

Blz.10 Geen enkele afstemming tussen de zorg gegeven door bijv. de logopedist en de medewerkers van het speeltaalhuis/ontbreken juiste cultuur door vele wisselingen

De zorg door derden (externe organisaties zoal bijv. Logopedie) moet altijd in overleg met ouders gaan. Zonder toestemming kunnen wij hier niet aan werken. Medewerkers proberen wel door overleg met ouders zorg van buitenaf te stimuleren indien dit nodig is.

Wisselingen in personeel zijn helaas soms niet te vermijden. Maar ook dan werken de medewerkers zo goed mogelijk om alle structuren te behouden.

Alle kinderen zijn wel bij ons in beeld aangezien er regelmatig (om de zes weken) groepsoverleg is met de Senior pedagogisch medewerker. In dit overleg worden de kinderen besproken en de Senior pedagogisch medewerker heeft een coachende functie naar de pedagogisch medewerkers toe.

Blz. 11 Binnen het educatief handelen zien wij dat pedagogisch medewerkers gericht zijn op taalstimulering

Op het Speeltaalhuis zijn veel doelgroepkinderen aanwezig. Er wordt gestimuleerd dat kinderen samen spelen en met elkaar communiceren. Maar juist gezien deze hoeveelheid doelgroepkinderen wordt dit soms bemoeilijkt.
Het is voor deze kinderen best moeilijk om met elkaar in gesprek te

gaan (eigenlijk een hele grote stap). Daarom begrijp ik ook heel goed dat de pedagogisch medewerkers zelf veel aan het woord zijn en daarmee proberen de taal te stimuleren en ook het met elkaar communiceren proberen te stimuleren.

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
T-algemeen 088 6696000
T-loket (voor vragen) 088 6696060